

Ἀντιστροφή τῶν Προτάσεων τοῦ ἐνδεχομένου.

Παραπλησίως δὲ ἐχρήκασι κατὰ τὰς αὐτὰς ἀντιστροφὰς καὶ αἱ μετὰ βό-
 που ἀναγκαίου ταῖς τοῦ ὑπάρχειν. Περὶ δὲ τῆς μετὰ βόπου ἐνδε-
 χομείου ἐκεῖνο προληπτικόν, ὅτι τὸ ἐνδεχόμενον τριχῶς λέγεται. τότε
 γὰρ αἰεὶ ὡσαύτως ἔχον, ἐνδεχόμενον λέγεται ἐνίοτε. οἷον ἐνδέχεται αὐ-
 ριον ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον. ἢ τὸ μετὰ τῆς ἐνεργείας ὄν, οἷον ἐνδέχεται βι-
 αδίξειν Σωκράτῳ, ὅτε βιάδιζει. καὶ τρίτον τὸ κυρίως ἐνδεχόμενον, τὸ
 μήπω δηλαδὴ ἐνεργεῖα ὄν, δυνατὸν δὲ γενέσθαι, καὶ μὴ. Αἱ μὲν οὖν
 καταφατικαὶ προτάσεις τοῦ ἐνδεχομένου, ἐπὶ παντὶ σημασιολογίᾳ ὁ-
 μοίως ἀντιστρέφουσιν, ὡς Ἐ ἀνωτέρω εἶρηται περὶ τῆς τοῦ ὑπάρχειν καὶ τοῦ
 ἀναγκαίου. ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου σημασιολογίου καὶ αἱ ἄποφατι-
 καὶ ὁμοίως ἔχουσι ταῖς ἀνωτέρω. ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου σημασιολογίου καὶ κυ-
 ρίως ἐνδεχομένου, οὐχ ὁμοίως ἀντιστρέφουσιν αἱ ἄποφατικαὶ προτάσεις
 τῶ ἐνδεχομένου, ταῖς ἄποφατικαῖς προτάσεις τοῦ ὑπάρχειν καὶ τοῦ ἀναγ-
 καίου. ἐπ' ἐκείνων γὰρ ἡ μὲν καθόλου ἄποφατικὴ ἀντρέφετε πρὸς ἐαυ-
 τὴν. ἡ δὲ μερικὴ ἄποφατικὴ, οὐδὲ ὅλως ἀντρέφου. ἐπὶ ταῖς δὲ ἡ μὲν
 καθόλου ἄποφατικὴ, οὐκ ἀντρέφει δηλονότι πρὸς ἐαυτὴν, ἀλλὰ πρὸς
 τὴν κατὰ μέρος ἄποφατικὴν. οἷον ἐνδέχεται τὸ (1) λυκὸν μηδὲν ἀν-
 θρώπῳ ὑπάρχειν, Ἐ ἐνδέχεται τὸν ἄνθρωπον τινὲ λυκῶ μὴ ὑπάρχειν.
 τὸ δὲ αἴτιον, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐνδεχομένης ὕλης, ἡ καθόλου ἄποφατικὴ,
 ἰσοδυναμεῖ τῇ καθόλου καταφατικῇ. ὁ γὰρ ἄποφάσκει, τοῦτο αὐτὸ καὶ
 καταφάσκει δυνάμει. καὶ ὁ καταφάσκει ἢ καταφατικὴ, τοῦτο αὐτὸ καὶ ἄπο-
 φάσκει δυνάμει. ὁ γὰρ εἰπὼν ἐνδέχεται μηδὲν ἄνθρωπον περιπατεῖν,
 καὶ ἐνδέχεται πάντα ἄνθρωπον περιπατεῖν, αἰνίττεται. εἰ γὰρ μὴ
 τὸ δεύτερον ἢ ἐνδεχόμενον, οὐ δὲ τὸ πρῶτον. Ἐπεὶ οὖν ἡ καθόλου κα-
 ταφατικὴ, οὐ κατὰ τὴν ἀπλῶς ἀπλῶ ἀντιστροφῶ ἀντρέφει, ἀλλὰ κα-
 τὰ τὴν κατὰ συμβεβηκὸς ἀπλῶ, ὁμοίως ἀντρέφει καὶ ἡ καθόλου ἄπο-
 φατικὴ ἐπὶ (2) τοῦ οὕτως ἐνδεχομένου ἰσοδυναμοῦσα ἐκείνῃ. Ἡ δὲ με-
 ρικὴ ἄποφατικὴ ἐπὶ ταύτης τῆς ὕλης, ἀντρέφει μὲν, ἀλλ' οὐ κατὰ τὴν
 ἀπλῶ ἀντιστροφῶ. εἰ γὰρ ἀληθὲς ἐστὶν εἰπεῖν, ἐνδέχεσθαι τινὲ ἄνθρω-
 πον μὴ εἶναι δίκαιον, καὶ ἐνδέχεσθαι τι δίκαιον μὴ εἶναι ἄνθρωπον, ἀλλ'

ΛΑΑ 2 ἀντι-

(1) Τὸ ἐν κύκῳ δηλαδὴ ἔχον, Ἐ τὸ ἐν ἄλλοις τὸ παρ' ἐν αὐτῷ κίον. (2) τοῦ
 τρίτου σημασιολογίου.

ἀντιτρέφει, καθ' ὃν ἔφημεν ἐνδεχομένῳ ἀντιστροφῷ, τῆς μὲν τάξεως τῶν ὄρων μενούσης τῆς αὐτῆς, τοῦ δὲ πρὸς μεταβαλλομένου. οἷον τὶς ἄνθρωπος περιπατεῖ, τὶς ἄνθρωπος οὐ περιπατεῖ. καθ' ὃν καὶ ἡ ἐπὶ μέρους καταφατικὴ ἀντιτρέφει ἐπὶ τοῦ οὕτως λεγόμενα ἐνδεχομένου.

Ἐπιλαμβάνονται δὲ τινες τῶν εἰρημονίων ἀντιστροφῶν, ὡς μὴ καλῶς ἔχουσιν. ἢτε γὰρ καθόλου λευκατικὴ οὐκ ἐπὶ πάντων δοκεῖ ἀντιτρέφειν πρὸς ἑαυτῶν ἐπὶ τῆς ὑπαρχούσης ὕλης οὔτε ἡ καθόλου καταφατικὴ πρὸς τῆς ἐπὶ μέρους καταφατικῆς ἀληθείας μὲν γὰρ ἡ λέγουσα, οὐδεὶς τοῖχος ἐστὶ ἐν πασάλῳ, οὐκ ἀληθὴς δὲ καὶ ἀντιτρέφεται εἰπεῖν, οὐδεὶς πασάλος ἐστὶ ἐν τοῖχῳ καὶ ἀληθὴς μὲν ἡ λέγουσα, οὐδεὶς ἄμφορος ἐν οἴνῳ, οὐκ ἀληθὴς δὲ, ἡ οὐδεὶς οἶνος ἐν ἀμφορῇ. Ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῆς καθόλου καταφατικῆς. ἀληθὴς μὲν ὅτι εἰπὼν πᾶς οἶνος ἐν ἀγγεῖῳ, οὐκ ἀληθὴς δὲ, τὸ ἀγγεῖον ἐν οἴνῳ. ἡ ἀληθὴς μὲν εἰπεῖν, πᾶς πρεσβύτης νέος ἢ πρότερον, οὐκ ἀληθὴς δὲ ἀντιτρέφεται εἰπεῖν, τὶς νέος πρεσβύτης ἢ πρότερον.

Ἀλλὰ πρὸς τούτους πρόχειρος ἡ ἀπάντησις. συμβαίνει γὰρ ὁ παραλογισμὸς παρὰ τὸ μὴ τὰς αὐτὰς ὄρας μεταλαμβάνειν ἐν τῇ ἀντιστροφῇ. ἄλλο ὅτι πᾶσάλος, καὶ ἄλλο ἐν πασάλῳ εἶναι, καὶ ἄλλο ἀμφορὸς καὶ ἐν ἀμφορῇ εἶναι. διὸ τῆς, οὐδεὶς τοῖχος ἐν πασάλῳ, ἀντιτρέφουσα ἐστὶν ἡ οὐδὲν ἐν πασάλῳ ὄν ἐστὶ τοῖχος. τῆς δὲ οὐδεὶς ἀμφορὸς ἐν οἴνῳ, ἡ οὐδὲν ἐν οἴνῳ ὄν ἐστὶ ἀμφορὸς. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς καθόλου καταφατικῆς ἀντιτρέφουσα ἐστὶ, τῆς λεγούσης πᾶς οἶνος ἐν ἀμφορῇ, ἡ λέγουσα τὸ ἐν ἀμφορῇ ὄν, ἐστὶν οἶνος. τῆς δὲ πᾶς πρεσβύτης νέος ἢ πρότερον, ἡ τὶς νέος ὡς πρότερον, πρεσβύτης ἐστὶν.

Ἀπορία.

Ἐπί τε τῶν μετὰ τῆς ἀναγκαίου ὁμοίως ἐλέγχειν πειρῶνται τῶν τῆς καθόλου καταφατικῆς ἀντιστροφῆς εἰς τῶν μερικῶν καταφατικῶν, διὰ παραδείγματος τοιοῦδε. Πᾶς Φιλόσοφος ἐξ ἀνάγκης ἐστὶν ἄνθρωπος. οὐκ ἀληθὴς δὲ καὶ ἀντιτρέφεται εἰπεῖν, τὶς ἄρα ἄνθρωπος ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ Φιλόσοφος.

Λύσις.

Αἴτιον δὲ τούτου ὅτι, τῶν μὲν Φιλοσόφων ὁ λόγος περὶ τοῦ ἀπλῶς ἀναγκαίου ἐστὶν, οἱ δὲ τὸ καθ' ὑπόθεσιν ἀναγκαῖον λαμβάνουσιν. ὑποτιθέα-

τιθέασι γὰρ εἶναι φιλοσόφους, ὅπερ οὐκ ἔστιν ἀναγκαῖον. ἐκ δὲ ταύτης τῆς ὑποθέσεως συνέβαινε τούτους εἶξ ἀνάγκης ἀνθρώπους εἶναι. οὐδὲν μόντοι καλύει, κειμένης τῆς ὑποθέσεως, καίτινα ἄνθρωπον εἶξ ἀνάγκης εἶναι φιλόσοφον. εἴρηται γὰρ τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ περὶ Ἑρμηνείας. τὸ ἔστιν ἢ, ἀναγκαῖον εἶναι ὡσπερ καὶ τὸ μὴ ὄν μὴ εἶναι, ὅταν μὴ ἦ. ὡς τε ὕγι- ὡς αἰεὶ ἔχουσιν αἰρηθεῖσαι ἀντιστροφῆ, ἢ ὅταν ὁρθῶς μεταλαμβάνουσιν.

Θεοφράστου ἔτι Εὐδήμου ἀπειρία.

Περὶ δὲ τῆς καθόλου λόγικῆς ἐπὶ τῆς ἐνδεχομένης ὕλης, Θεοφράστου διωλέχθη πρὸς τὸν Ἀριστοτέλη καὶ Εὐδήμου, οἷς καὶ τῶν νῦν γεδέν πάντες κατακολλουθούσιν. ἀντιστρέφειν γὰρ φασὶ καὶ ἐπὶ τῆς ἐνδεχομένης ὕλης πρὸς ἑαυτὴν, ὡσπερ καὶ ἐπὶ τῆς ὑπαρχούσης καὶ ἀναγκαίας. καὶ τοῦτο ἐμπεδῶσαι πειρῶνται δυστὴν ἐπιχειρήμασι, διά τε δείξεως ἐκθετικῆς, καὶ τῆς εἰς ἀδύνατον ἀπαγωγῆς.

Ἡ μὲν οὖν ἐκθετικὴ δειξις ἐστὶ τοιαύτη, εἰ ἐνδέχεται τὸ λεκτὸν ἐν οὐδενὶ εἶναι ἀνθρώπῳ, ἐνδέχεται ἀπεξεῦχθαι τὸ λεκτὸν παντὸς ἀνθρώπου. καὶ ὁ ἀνθρώπος ἄρα ἀπεξεῦχμῶς ἔσαι παντὶς λεκτοῦ. Ἡ δὲ εἰς ἀδύνατον δειξις ἐστὶν, ἐπεὶ ψεῦδος τὸ ἐνδέχεσθαι μηδενὶ λεκτῶ τὸν ἀνθρώπου εἶναι. ὡσπερ μηδενὶ ἀνθρώπῳ ἐνδέχεται τὸ λεκτὸν, ἀληθές ἔσαι τὸ μὴ ἐνδέχεσθαι μηδενὶ λεκτῶ τὸν ἀνθρώπου εἶναι. κατέρρασις δὲ καὶ λόγισις ταῦτα. εἰδὲ τοῦτο ἀληθές, καὶ τὸ εἶξ ἀνάγκης τινὶ λεκτῶ ὑπάρχει ὁ ἀνθρώπος ἀληθές. αἰ γὰρ τοῦ ἐνδεχομένου προτάσεις πρὸ τοῦ τρόπου λαμβάνουσιν τὴν ἀρνήσιν, ἰσοδυναμοῦσι ταῖς ἀναγκαίαις. εἰ δὲ ἀληθές ἢ τὸ εἶξ ἀνάγκης τινὶ λεκτῶ ὑπάρχει ὁ ἀνθρώπος. καὶ τὸ λεκτὸν εἶξ ἀνάγκης ὑπάρχει τινὶ ἀνθρώπῳ, ὑπέκειτο δὲ καὶ ἐνδέχεσθαι μηδενὶ ἀνθρώπῳ τὸ λεκτὸν. τὸ αὐτὸ ἄρα καὶ ἐνδέχεται μηδενὶ, καὶ εἶξ ἀνάγκης τινὶ τὸ αὐτὸ, ὅπερ ἐστὶν ἢ ἀντίφασις.

Πρὸς τὰς αὐτὰς ἀπάντησις.

Ταῦτα μὲν οὖν οἱ περὶ Θεοφράστου, καὶ Εὐδήμου. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐνταῦθα μὲν ἀπλούστερον τὴν καθόλου λόγικῆν ἐνδεχομένην, μὴ ἀντιστρέφειν πρὸς ἑαυτὴν ὑποθέμενος, προΐων ἐν κεφαλαίῳ ἰζ'. ἀκρεβέστερον τὴν περὶ τούτου ποιεῖται διάσκεψιν. Ἔστι δὲ ὁ λόγος περὶ τοῦ κυρίως

κυρίως ἐνδεχομένου καὶ μείκτου, ἐφ' οὗ ἰσοδυναμεῖ ἢ καθόλου ἀποφα-
 τική, τῆ καθόλου καταφατικῆ. εἰ γὰρ ἐνδέχεται αὐτὸν μηδενὶ ἀνθρώ-
 πον περιπαῖται, ἐνδέχεται καὶ παντὶ ἀνθρώπῳ. ἄλλως γὰρ οὐκ ἂν
 ἴω ἐνδεχόμενον μὴ περιπαῖται, ἀλλ' ἀναγκᾶν. τοῦ γὰρ ἐνδεχομένου
 ἴδιον, ἀμφοτέρωθεν δεχέσθαι τὰ ἀντικείμενα. ἀληθεύει οὐκ ἴσως τὸ λευκὸν
 μηδενὶ ὑπάρχειν ἀνθρώπῳ, ἀληθεύει καὶ ἢ τὸ λευκὸν ἐνδέχεται παντὶ
 εἶναι ἀνθρώπῳ. εἰ τοίνυν ἀληθές, ἀντιστρέφοντα εἶπεν, ὁ ἀνθρώπος
 ἐνδέχεται μηδενὶ ὑπάρχειν λευκῷ, ἀληθές ἂν ἴω, καὶ ὁ ἀνθρώπος ἐν-
 δέχεται παντὶ ὑπάρχειν λευκῷ. ἔστιν οὐκ ἀναγκαῖον ἀντιστρέφειν τὸ καθό-
 λου καταφατικὸν ἐνδεχομένου πρὸς ἑαυτὸν, ὑπερ' ἀποπον. εἶτα καὶ ἐξ
 αὐτῆς τῆς ὑλῆς τὸ ἐπίμικτον ἀποπον, προφανές. εἰ γὰρ ἐπειδὴ ἐνδέχεται
 τὸ λευκὸν μηδενὶ ἀνθρώπῳ ὑπάρχειν, ἐξ ἧν ὀντιστρέφοντα εἶπεν, ὅτι
 καὶ ὁ ἀνθρώπος μηδενὶ λευκῷ ὑπάρχει, ἴω ἂν ἀληθές εἶπεν τὸν ἀνθρώ-
 πον ἐνδέχεται εἶναι κύκλον, ψιμνυθίον, χιόνα, ἢ τὰ τοιαῦτα. εἰ γὰρ
 ἐνδέχεται μηδενὶ ὑπάρχειν λευκῷ, ἐνδέχεται καὶ παντὶ ὑπάρχειν. Δι-
 λον οὐκ ἔστι εἰ ἐνδέχεται τὸ λευκὸν μηδενὶ ὑπάρχειν ἀνθρώπῳ, ἴσως
 οὐχ ἰμοίως ἐνδέχεται καὶ τὸν ἀνθρώπον ἐν μηδενὶ ὑπάρχειν λευκῷ. τι-
 σὶ γὰρ λευκοῖς ἐξ ἀνάγκης οὐχ ὑπάρχει. Λύεται οὐκ ἐπιτρέψον καὶ τὸ
 „ πρῶτον ἐπιχείρημα τῆν ἀντικειμένων λόγων. ἔστι γὰρ καὶ ὁ ἀνθρώπος
 „ ἀπεξδύμενος παντὶς λευκοῦ, ἀλλ' οὐκ ἐνδεχομένου. τὸν εἰς ἀδυνα-
 μίαν εἰξίον τῆν ἐναντίων φθάσας ἐξείθετο ὁ φιλόσοφος ἐν οἷς εἴρηται, καὶ
 ἐπελύσατο. ἔστι δὲ ἡ λύσις, ὅτι ἢ μεταλήψις, τῆς οὐκ ἐνδέχεται μηδε-
 νὶ, εἰς τὸν ἐξ ἀνάγκης τινὶ, οὐχ ὑγιής. τῆς γὰρ οὐκ ἐνδέχεται μηδενὶ
 ἀληθεύειν, οὐ μόνον ἢ ἐξ ἀνάγκης τινὶ ἀληθές εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἢ
 ἐξ ἀνάγκης μὴ παντὶ. ἀμφοτέρωθεν γὰρ αὐταὶ ἀναίρετικαὶ εἰπὲ τῆς ἀντι-
 κειμένης αὐτῆ τῆ φρεσίσει. ἢ μὲν ἐξ ἀνάγκης τινὶ καθ' ἑαυτὸ, ἢ δὲ ἐξ
 ἀνάγκης μὴ παντὶ, διὰ τὸ ἀναίρειν τὸν ἐνδέχεται παντὶ, ἢς ἀναίρεθεί-
 σης, συναναίρεται καὶ ἢ ἐνδέχεται μηδενὶ. Ὁ οὐκ ὑποτιθέμενος τὸν οὐκ
 ἐνδέχεται μηδενὶ, οὐχ ἴσως ὑποτίθεται ἀληθῆ τὸν ἐξ ἀνάγκης μὴ
 παντὶ, ἢτις ἐστὶ μερικὴ ἀποφατική. ἢ τὸν ἐξ ἀνάγκης τινὶ, ἢτις ἐστὶ
 μερικὴ καταφατική. Οὐ δεῖ οὐκ διὰ τὸν, οὐκ ἐνδέχεται οὐδενὶ, ἀλη-
 θεύειν, μεταλαβεῖν ὡρισμένως τὸν ἐξ ἀνάγκης τινὶ. ἀλλ' ἔστι ὅτι τὸν
 ἐξ ἀνάγκης μὴ παντὶ λαβεῖν, ἢς ὑποτιθείσης ἀληθεύειν, οἷον ἐξ ἀνάγ-
 κης τινὶ λευκῷ μὴ ὑπάρχειν τὸν ἀνθρώπον, οὐκ ἔτι ἔπεται τὸ, καὶ τὸ
 λευκὸν ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν τινὶ ἀνθρώπῳ, ὑπερ' ἴω τὸ συναγόμενον

ἄποπον διὰ τῆς ἐς ἀδυνατίαν δειξέως. δῆλον οὖν ἔτι ὀρθῶς ἔχει τὰ ἐκτε-
 δεύτα τὴν ἀρχὴν τοῦ Φιλοσόφου.

Περὶ Συλλογισμοῦ.

Συλλογισμὸς μὲν λέγεται καὶ ὁ λογισμὸς, ἢτοι ἡ συμφήρησις. λέ-
 γεται καὶ γὰρ τὰς νομικὰς παραδείξαι τῶν ῥητορῶν, ὡς παρ' Ἑρμογόρου ἐν
 τῷ περὶ γάμων. οἰκείως δὲ τῇ νῦν πραγματείᾳ ὁ Συλλογισμὸς, εἶδος
 ἐστὶ τῆς πίστεως, ἢτοι τοῦ πιστωτικοῦ λόγου, ὅς τις καὶ ἐπιχείρημα λέγε-
 ται. Ἔστι δὲ ἡ τοιαύτη πίστις, εἴπου ἐπιχείρημα, λόγος ἀποφαντικὸς
 ἀδήλου τινός. καὶ ἀμφισβητουμένου διὰ γνωρίμων τε καὶ σαφῶν πιστωτι-
 κός. Τούτου δὲ τρία εἰσὶ τὰ εἶδη, ἢ γουὺ τέσσαρα. Ἡ γὰρ μέρος ἐκ μέ-
 ρους πιστῶσαι πειράται, οἷον μὴ δεῖν Ἀθήναιους Μεγαρεῦσι πολεμεῖν
 ὁμόροις οὔσι. καὶ γὰρ Θηβαῖοι πολεμουῦντες Φωκίῶσιν ὁμόροις οὔσι κα-
 κῶς ἀπήλλαξαν. Ἡ δὲ τοιαύτη πίστις παράδειγμα λέγεται. Ἡ διὰ τῆς
 καθ' ἕκαστα γνωρίμων τε καὶ πιστῶν πράξεων ἐπὶ τὴν καθόλου πίστιν.
 οἷον πᾶν ζῶον τὴν κάτω γῆν κινεῖ. καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος, καὶ βοῦς, καὶ
 λέων, καὶ ἵππος τὴν κάτω γῆν κινεῖσι. καὶ καλεῖται τὸ τοιοῦτον εἶδος
 τῆς πίστεως ἐπαγωγή. Ἡ γουὺ διὰ τοῦ καθόλου τὸ καθόλου, ἢ τῆς καὶ
 μέρος τι δείκνυσι, καὶ λέγεται πίστις συλλογιστικὴ, καὶ συλλογισμὸς.

Ἔστι δὲ παρὰ ταῦτα, καὶ τὸ ἐνθύμημα διὰ μιᾶς προτάσεως συμπε-
 ραῖνον, ὡς ἀτελής συλλογισμὸς. ἐξ ἧν μέρος ὁ Συλλογισμὸς ἔχκει τὸ
 ἀναγκαῖον ἐν ταῖς πίσεσι, τὰ δὲ λοιπὰ πιθανὸν μὲν, οὐκ ἔτι δὲ καὶ ἀ-
 ναγκαῖον, δεικνύουσι τὸ ἀμφισβητούμενον. τὸ μὲν γὰρ Παράδειγμα ἐπα-
 γωγὴ ἐστὶν ἐλλειπῆς, ὡς καὶ τὸ ἐνθύμημα συλλογισμὸς ἐλλειπῆς. Ἡ
 δὲ ἐπαγωγή ἐκ τῆς τῆς καθ' ἕκαστα καὶ αἰδητῆς ἀπαρεθμήσεως τὸ καθό-
 λον συνάγουσα, οὐ καθ' ἑαυτὴν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὕλην φαίνεται ἀληθεύου-
 σα. ὁ γὰρ εἰπὼν Σωκράτης, Πλάτων, καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἄνθρωποι
 λογικοί. διὰ τοῦτο πᾶς ἄνθρωπος λογικός. οὐδὲν ἄλλο φησὶν, ἢ πᾶς
 ἄνθρωπος λογικός, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος λογικός. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἐν
 τῇ ἐξῆς βιβλίῳ ἀκριβέστερον. ἐπὶ δὲ τῷ παρόντι ὁ λόγος ἐστὶ περὶ Συλ-
 λογισμοῦ, ὅς μόνος καθ' ἑαυτὸν ἀναγκαῖως συμπεραίνων, τῆς λοιπῶν
 οὐκ ἄλλως, ὅτι μὴ ἐπὶ τοῦτον ἀναγομένων, διακρίνεται τούτων.

Τελεχῆ δὲ τοῦ Συλλογισμοῦ θεωρουμένου, οὔτε τῇ διανοίᾳ, καθόλου καὶ
 διανοητικῶς λέγεται, καὶ ἐν φωνῇ, καὶ τρίτον ἐν ταῖς γραφομένοις, ἀδια-
 φέρως.

φόρων ὁ ἀποδιδόμενος λόγος ἐνταῦθα αὐτῷ ἐφαρμόττει. ἔστι δὲ τοιοῦτος·
 Συλλογισμὸς ἐστὶ λόγος, ἐν ᾧ τεθέντων τινῶν, ἕτερόν τι τῆδ' κειμένῳ
 ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει τῷ ταῦτα εἶναι. ἐφ' οὗ γένος μὲν τυγχάνει ὁ λό-
 γος, οὐχ ἀπλῶς δὲ, ἀλλ' ἢ πισωτικῶς, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. τὰ δὲ
 λοιπὰ διαφορᾶς ἀναπληροῖ τύπον. ὧν τὸ μὲν τεθέντων τινῶν, περὶ τῆδ'
 προτάσεων εἴρηται. Δηλοῖ δὲ ὁμολογουμένως εἶναι δεῖν ταύτας, ἢ γουὺ
 ὡς ὁμολογουμένως κείθαι. εἰ γὰρ καὶ προφανῶς ψευδεῖς ὡσιν αἱ προτά-
 σεως, κειμένων μέντοι ὡς ὁμολογουμένων, οὐδεὶς κωλύει ἀπαρτίζεσθαι
 συλλογισμὸν, ὡς ἐνταῦθα περὶ αὐτοῦ γίνεται λόγος. Τεθέντων δὲ καὶ
 ἐπιθεθέντων εἴρηται, διὰ τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις, αἵτινες ἔχ' ὡς ὁ-
 μολογούμεναι τίθενται, ὅθεν οὐδὲ αὐτάρκεις πρὸς συλλογισμοῦ γένε-
 σιν, ἂν μὴ διὰ κατηγορικῶν πισωθῶσι. Πληθυστικῶς δὲ ἐξενώνεται,
 διὰ τὸ μηδὲν διὰ μιᾶς προτάσεως συλλογιστικῶς δεικνυθῆναι, ἀλλ' ἐξ ἀ-
 νάγκης δυοῖν, δι' οὗ ἀποκλείονται τοῦ συλλογισμοῦ, οἱ μονολήματατοι
 λεγόμενοι. οἷον ἡμέρα ἐστίν, ὁ ἥλιος ἄρα ὑπὲρ τὸν ἡμέτερον τυγχάνει
 ἔριζοιτα. Ἐτερον δὲ τι τῆδ' κειμένων προσέθηκε, δηλῶν τὸ συμπέρασ-
 μα, ὅπερ ἐστὶν ἕτερον τῆδ' κειμένων προτάσεων. ἐκείναι γὰρ ὄργανον καὶ
 αἷτια τοῦ συμπεράσματος, τοῦτο δὲ ἐκείνων ἐνέργεια καὶ ἀποτελεσμα.
 καὶ κείναι μὲν σαφεῖς ὡς εἴρηται, καὶ ὁμολογούμεναι, τοῦτο δὲ ἀσαφές, καὶ
 δι' ἐκείνων δεικνυόμενον. Διακρίνονται δὲ οὗτοι τοῦ κυρίως Συλλογισμοῦ
 καὶ οἱ δίφοροι καλούμενοι, οἵτινες τὸ αὐτὸ ταῖς προτάσεσιν ἔχουσι συμπέ-
 ρασμα. οἷον εἰ ἡμέρα ἐστίν, ἡμέρα ἐστίν, ἀλλ' ἐστὶν ἡμέρα, ἄρα ἡμέρα
 ἐστὶ. Τὸ δὲ ἐξ ἀνάγκης, οὐ τὸ συναγόμενον πάντως ἀναγκαῖον εἶναι δη-
 λοῖ, (τοῦτο γὰρ εἴσοτε καὶ ἐνδεχόμενον, καὶ τοῦ μὴ ὑπάρχειν εἶναι εὐδέχε-
 ται) ἀλλ' ὅτι ἡ ἐπιφορὰ ἢ συναγωγὴ τούτου ἀναγκαῖως ἐπέεται, δι' οὗ ὁ
 Συλλογισμὸς ἀντιδιατέλλεται τῆς τε Ἐπαγωγῆς, καὶ τοῦ Παραδείγμα-
 τος, ὧν ἐστὶ τὸ συναγόμενον, ἀλλ' οὐχ ἀναγκαῖως ἐπόμενον.

Συμβαίνει δὲ εἴρηται οὐχ ὅτι τῷ Συλλογισμῷ συμβέβηκε τὸ συμπέ-
 ρασμα, ἀναγκαῖως γὰρ ὡς εἴρηται τῷ συλλογισμῷ παρέπεται, ἀλλ'
 ὅτι διὰ τοῦ συλλογισμοῦ συμβαίνει γίνεσθαι παρ' ἡμῶν τὴν ἐπιφορὰν,
 ὡσπερ καὶ αὐτὸς ὁ Συλλογισμὸς. οὐ γὰρ ἐστὶν ὁ Συλλογισμὸς ἀναγκαῖον
 τί ἐν τῇ φύσει τῆδ' ὄντων, ἀλλ' ἔργον ἡμέτερον. Ὅ δὲ τελευταῖον ἐπή-
 νεγκε τῷ ταῦτα εἶναι, αὐτὸς ἐξηγήσατο ὁ Φιλόσοφος εἰπών. λέγω δὲ τῷ
 ταῦτα εἶναι, τῷ διὰ ταύτας συμβαίνειν, ἢτοι διὰ τὰς προτάσεις. αἷτιον
 γὰρ τοῦ συμπεράσματος αἱ προτάσεις. καὶ τοῦτο διχῶς, ἢ ἢδ' μόνῳ τῷ
 λόγῳ

λόγω τοῦ σχηματισμοῦ μόνῃς τῆς ἐπιφορᾶς αἰτίοι γίνονται. ἢ καὶ τῶ λό-
 γῶ τῆς σημανομένων πραγμάτων αἰτίοι τυγχάνουσι τῆς συναγωγῆς τοῦ
 σημανομένου πράγματος διὰ τῆς ἐπιφορᾶς. ἀλλὰ τοῦ μὲν δευτέρου ἔοπε
 ἐν τοῖς περὶ ἀποδείξεως ἢ διάσκεψις γίνεται, ἐνταῦθα δὲ μόνον τὸ πρῶ-
 τον ζητεῖται, διὸ καὶ τὸ διὰ ταῦτα συμβαῖνον, ταυτὸν φησὶ βούλεται, τὸ
 μηδενὸς ἔξωθεν ὄρου προσδεῖν, πρὸς τὸ γενέσθαι τὸ ἀναγκαῖον. τουτέστιν
 αὐτάρκως ἔχειν τὰς κειμένας προτάσεις, πρὸς ἀναγκαίαν ἐπαγωγὴν τοῦ
 συμπεράσματος. Διὰ ταύτης δὲ τῆς προδήκης ἀποκλείονται τοῦ συλ-
 λογισμοῦ, οἷτε ἀμεθόδως συμπεραίνοντες, οἷον τὸ αὐτῶ β' ἐστὶ μείζον,
 καὶ τὸ β' τοῦ γ', καὶ τὸ αὐτῶ ἀρα τοῦ γ' ἔσται μείζον. καὶ ὧν αἱ προτάσεις οὐ
 συλλογιστικῶς κείνται, ὡς ἔχει τὸ ἐκτεθὲν παρὰ τῷ Φιλοσόφῳ ἐν τῷ τρί-
 τῳ τμήματι τοῦ παρόντος, κεφαλαίῳ λγ'. οἷον μὴ οὐσίας ἀαιρουμένης,
 οὐκ ἀαιρεῖται οὐσία. τῆς δὲ μερῶν ἀαιρουμένων, συνααιρεῖται καὶ τὸ
 ἐκ πύτων. τὰ μέρη ἄρα τῆς οὐσιῶν οὐσία. καὶ ὅλως οἷς τί παρέλκει,
 ἢ ἐλλείπει, ἔπεται τί ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐ συλλογιστικῶς. οὐ γὰρ διὰ τῆς
 κειμένων, ἀλλὰ διὰ τῆς ὕλης. Τεκμήριον δὲ τούτου ὅτι μεταρροτομένης
 τῆς ὕλης, οὐκ ἔτι τὸ ἐπιφερόμενον ἀναγκαῖον δείκνυται, τοῦ αὐτοῦ μείναν-
 τος λόγου, κατὰ τὸν αὐτὸν σχηματισμὸν. οἷον κατὰ τὸν ἀνωτέρω λόγον,
 ἔστω Α' ἔστω μὲν ἐφ' οὗ τὸ α', ἐφ' οὗ τὸ β' δὲ Α' γαμέμων, καὶ ἐφ' οὗ τὸ γ'
 Ὁρέσης, τὸ μὲν α' πατὴρ τοῦ β', τὸ β' δὲ πατὴρ τοῦ γ', οὐκ ἔτι δὲ καὶ
 τὸ α' τοῦ γ' πατὴρ. οὐ γὰρ κατὰ πάσαν ὕλην ὁμοίως ἔχει τὸ α' πρὸς τὸ
 γ', ὡς τὸ β' πρὸς τὸ γ'.

Ἔστι μόντοι καὶ τῆς κυρίως συλλογισμῶν διαφορὰ τις κατὰ τὸ τέλειον,
 καὶ ἀτελές, ἡ ἐνταῦθα ὁ Φιλόσοφος ἐκτίθεται, τέλειον μὲν καλῶν συλ-
 λογισμῶν ἐν ᾧ προφανές τὸ ἀναγκαῖον τῆς συναγωγῆς τῶ συμπεράσματος,
 ὅποιοι εἰσὶ πάντες οἱ ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι. ἀτελεῖ δὲ, τὸν δεόμενον μιᾶς,
 ἢ πλειόνων ἀντιτροφῶν, ὡς αὐτὸν καταφανές γένοιτο τὸ ἀναγκαῖον τῆς ἐπα-
 γωγῆς τοῦ συμπεράσματος, τοιοῦτοι δὲ εἰσὶν αἱ τοῦ δευτέρου, καὶ τρίτου
 σχήματος. οἷτινες δὲ ἀντιτροφῆς, ἢ πατέρας, ἢ καὶ ἀμφοτέρων τῆς ἐν αὐ-
 τοῖς κειμένων προτάσεων, ἐπὶ τὸ πρῶτον μεταρροτοῦνται σχήμα, οὐ τὸ
 ἀναγκαῖον ἐστὶ προφανές. Αἱ μὲν οὖν κοιναὶ τοῦ παντός λόγου ἐνταῦθα
 ἀρχαὶ, αἷτε προτάσεις, καὶ ὅλως ὁ συλλογισμὸς περὶ οὗ ἐνταῦθα, κεί-
 θωσαν ὡς διώριστα. ῥητέον δὲ ἐφεξῆς καὶ περὶ τῆς ἀρχῶν ἰδία. ἐκάστου
 σχήματος.

Ἰδία μὲν αὖ ἀρχαὶ τῆς ἀναγκαίας ἐπαγωγῆς καὶ τὰ πράγματα τῶ, τῶ
 κατὰ

κατὰ παντός, ἢ ἐν ὅλῳ εἶναι, καὶ τὸ κατὰ μηδενός, ἢ ἐν μηδενὶ εἶναι. ἐκ τούτων γὰρ ἢ ἐν τῷ πρώτῳ γήματι συλλογιστικὴ ἀνάγκη, καὶ δυνάμις ἤρπεται. Ἔστι δὲ τὸ μὲν κατὰ παντός, τὸ λέγεσθαι τὸ κατηγορούμενον, οὕτω κατὰ τοῦ ὑποκειμένου, ὡς μηδενὶ εἶναι λαβεῖν τῷ ὑπὸ τὸ ὑποκείμενον, καθ' οὗ τὸ κατηγορούμενον μὴ λέγεται. οἷον τὸ ζῶον κατὰ παντός ἀνθρώπου λέγεται. οὐδὲν γὰρ ἐστὶ τῷ ὑπὸ τῷ ἀνθρώπῳ ἀτόμων, καθ' οὗ τὸ ζῶον οὐ ρηθῆσεται. Ἐν ὅλῳ δὲ λέγεται, ἠνίκα ὁ ὑποκείμενος ὅρος οὕτω περιέχεται ἐν ὅλῳ τῷ κατηγορουμένῳ, ὡς μηδενὶ τούτου ἐκτός ἐκείνου πίπτειν, οὐ λέγεται ὡς ἐν ὅλῳ εἶναι. Ὁμοίως δὲ κατὰ μηδενός λέγεται ὁ κατηγορούμενος ὅρος, ὅταν μηδενὶ ἢ λαβεῖν τῷ ὑπὸ τῷ ὑποκειμένῳ καθ' οὗ κατηγορηθῆι, οἷον ὁ λίθος κατὰ μηδενός ἀνθρώπου. οὐδὲν γὰρ ἔστι τῷ ὑπὸ τῷ ἀνθρώπῳ ἀτόμων, καθ' οὗ ὁ λίθος κατηγορηθῆι. Ἐν μηδενὶ δὲ λέγεται τὸ ὑποκείμενον, ἠνίκα τοῦ κατηγορουμένου εἰς τὸ παντελὲς ἠλλοτριώται, ὡς ἐν μηδενὶ μέρος τοῦ κατηγορουμένου τὸ ὑποκείμενον περιέχεσθαι. Ἔστι δὲ τὸ κατὰ παντός, καὶ τὸ ἐν ὅλῳ εἶναι πράγματι μὲν ταῦτα, γέσσει δὲ διαφέροντα. Ἄπο μὲν γὰρ τοῦ κατηγορουμένου ἀρχόμενοι, καὶ ἐπὶ τὸ ὑποκείμενον τελειώσαντες κατὰ παντός λέγομεν, οἷον τὸ ἐμφυχὸν κατὰ παντός ζῶον, ἀρχόμενοι δὲ ἄπο τοῦ ὑποκειμένου, καὶ ἐπὶ τὸ κατηγορούμενον αἰώντες ἐν ὅλῳ λέγομεν, οἷον τὸ ζῶον ἐν ὅλῳ τῷ ἐμφύχῳ. Ὡσαύτως δ' ἔχει καὶ τὸ κατὰ μηδενός, ἢ ἐν μηδενὶ τοσούτον ἐκείνων διαφέροντα, καθ' ὅσον ἐκεῖνα μὲν κατάφασιν δηλοῖ, ταῦτα δὲ ἀπόφασιν.

Ἔστι μάλιστα τάξεις ἢ ἄπο τοῦ κατηγορουμένου προϊούσα ἐπὶ τὸ ὑποκείμενον ἐπισήμαις πρεπωδέσσειρα, καὶ τὴν φύσιν μιμουμένη τῷ ὄντων, ἄπο τῷ καθολικωτέρων ἐπὶ τὰ μερικώτερα ὀδύουσα. ἔστι γὰρ τὸ μὲν κατηγορούμενον, ὅπερ ἐστὶ τὸ κατὰ παντός λεγόμενον, ἐπὶ πλέον ἐκείνου καθ' οὗ λέγεται, ἢ γὰρ ἐπίσης. τὸ δὲ ὑποκείμενον ἢ τοῦ ἐν ὅλῳ τῷ κατηγορουμένῳ λεγόμενον ἐπ' ἐλάττον ἐκείνου, ἢ γουὺ ἐπίσης, ἐπὶ πλέον δὲ οὐδαμῶς. Ἀμέλει, ἐκ τούτων δύο οὔτοι σωμαίνονται κανόνες. ἐκ μὲν τοῦ κατὰ παντός καταφατικῶς οὕτως, ὅταν ἕτερον καθ' ἑτέρου κατηγορεῖται καθόλου, ἔσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου καθόλου λέγεται, τοσαῦτα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ρηθῆσεται. κατηγορεῖται γὰρ ὁ μέσος ὅρος τοῦ ἐλάττονος, τοῦ δὲ μέσου ὁ μείζων ὅρος. ὡς τε κατὰ τὸν ρηθῆσέντα κανόνα, ὁ μείζων ὅρος κατηγορηθῆσεται ἐξ ἀνάγκης καὶ τοῦ ἐλάττονος, ὅπερ ἐστὶ τὸ συμπέρασμα. Ἐκ δὲ τοῦ καὶ μηδενός ἀποφατικῶς, ὡδε. ὅταν ἕτερον τί καθόλου τινὲς ἑτέρου ἀποφάσκειται, καὶ πάντων ὧν ἐκεῖνο κατηγορεῖται ἄπο

ἀποφάσκειται. οἷον τὸ ἀναίδητον καθόλου ἀποφάσκειται τοῦ ζώου, τὸ δὲ ζῶον καθόλου λέγεται τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὸ ἀναίδητον ἄρα κατ' οὐδενὸς ῥηθίσεται ἀνθρώπου. Κατὰ μὲν οὖν τὸν πρῶτον κανόνα τὰ καταφατικά πάντα σιμᾶγεται συμπεράσματα ἐν τῷ πρώτῳ γήματι, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον τὰ ἀποφατικά, κατὰ τοὺς αὐτοὺς δὲ καὶ ἐν ταῖς λοιποῖς γήμασιν, ἀλλ' ἦτον σαφῶς.

Περὶ τῶν συλλογιστικῶν Σχημάτων.

Ταῦτα προτεθεωρηκότες μεταβαίνομεν ἤδη καὶ ἐπὶ τῷ τῷ συλλογιστικῶν Σχημάτων ἔρῳ. Ἐστὶ δὲ Σχῆμα, περὶ οὗ ἐπιταῦθα ὁ λόγος, κοινωνία δύο προτάσεων κατ' ἓνα ὄρον, ἐξ ὧν τρίτοντι σιμᾶγεται τὸ συμπέρασμα. Εἴρηται κοινωνία δύο προτάσεων ἀνωτέρω καὶ ἡ ἀντιστροφή, καὶ προσέτι αἱ κατὰ ταῖς ἀντιθέσεις τῷ ἀποφάνσεων συζυγία. ἀλλ' ἐπ' ἐκείνων μὲν κατ' ἀμφοτέρους κοινωνοῦσι τοὺς ὄρους αἱ δύο προτάσεις αἱ ἀντικείμεναι, ἢ ἀντιστρέφουσαι, αἱ μὲν τῷ τάξιν τῷ ὄρων φυλάττουσαι τῷ αὐτῷ, ἐπὶ δὲ τῷ ἀντιστρέφουσῶν, τῆς τάξεως τῷ ὄρων μεταβαλλομένης. Τούτων ἐν διενέωχεν ἡ κατὰ τὸ συλλογιστικὸν γήμα συζυγία, τῷ δεύτερον μόνον τῷ ὄρων ἔχειν κοινόν, οἷον πᾶς ἀνθρώπος λογικός. πᾶν λογικὸν γελασικόν. κοινόν γὰρ ἐν ταύταις τὸ λογικόν. Τῷ τοιαύτῳ οὖν συζυγίαν τῷ προτάσεων, ἐκάλεσεν ὁ Φιλόσοφος Σχῆμα. Ἀπὸ τῷ κατὰ γεωμετρίαν γήματων, οἷς ἀναλόγως ἐγήκασιν. ὅ,τι γὰρ παρ' ἐκείνοις εἰσὶ τὰ σημεῖα τὰς γραμμᾶς περατοῦται, τοῦτο οἱ ὄροι ἐπὶ τῷ προτάσεων. Ὅθεν καὶ ὁ Φιλόσοφος τὰς προτάσεις διασημάτα χαίρει καλεῖν. ὡς γοῦν ταῖς γραμμᾶς παρ' ἐκείνοις περατοῦται τὰ γήματα, καὶ σιμᾶγεται, οὕτω κατὰ τῷ συλλογιστικὸν γήμα ταῖς προτάσεσι γήματίζεται, καὶ σιμᾶγεται.

Τίς ὁ μέσος Ὄρος, καὶ τί τὸ μείζον ἄκρον,
καὶ ἔλαττον.

Τριῶν οὖν ὄρων ἐπὶ τῆς τοιαύτης συζυγίας ὄρων, οἱ μὲν δύο τῷ προβλήματος εἰσὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου, ἐφ' οὗ ὁ Συλλογισμὸς σιμᾶγεται. προσλαμβάνεται γὰρ ἕκαστος τῷ Συλλογισμῶν, εἰς δεῖξιν τινὸς ἀμφισβητουμένου προβλήματος, καὶ τοῦτο τέλος ἔχει, οὗ ἐνεκα καὶ τῷ ἀρχῷ ἐπιενόηται. Πρόβλημα δὲ, καὶ Πρότασις, καὶ Συμπέρασμα, τῷ

μεν ὑποκειμένω εἰς ταυτὰ, χέσει μόνη διαφέροντα. ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος
 ἀποφαντικός, ἢ μὲν γίνεται μέρος συλλογισμοῦ, Πρότασις ἤκουσε, κα-
 θὸ δὲ σιμιάγεται διὰ συλλογισμοῦ, Συμπέρασμα. προβαλλόμενος δὲ
 εἰς ζήτησιν, Πρόβλημα. Προβλήματος δὲ δύο εἰσὶν ὅροι, ἅτε δὴ καὶ
 προτάσεως. τὸ μὲν γὰρ ἐν προτάσει ὑποκείμενον, διδόμενον ἐν τῷ προ-
 βλήματι λέγεται. τὸ δὲ κατηγορούμενον ἐν ἐκείνῃ, ἐν τούτῳ ζητούμενον,
 περὶ οὗ δηλαδὴ ζητεῖται, εἰ ἐνυπάρχει τῷ διδομένῳ, ἢ μή. ἔσω παρα-
 δείγματος χάριν, πρόβλημα, εἰ ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ γελασικόν. τὸ μὲν οὖν
 ὑποκείμενον ὁ ἄνθρωπος ἐστίν, ὅπερ δίδεται, ἢτοι ὡς ὁμολογούμενον τί-
 θεται, κατηγορούμενον δὲ, τὸ γελασικόν, περὶ οὗ ζητεῖται, εἰ ἐνυ-
 πάρχει τῷ ἀνθρώπῳ, ἢ μή. Παραλαμβάνεται οὖν, τρίτος ἔξωθεν ὁ-
 ρος ὁμολογουμένῳ ἔχων τὴν συμάφειαν, ἢ διάσασιν πρὸς τοὺς κειμέ-
 τους τοῦ προβλήματος ὅρους, οἷος ἐστὶν ἐπὶ τοῦ ἐκτεθέντος προβλήμα-
 τος τὸ λογικόν, ὃς ἐν ἑκατέροις συμπλεκόμενος τοῖς τοῦ προβλήματος
 ὅροις, ὡς ἔφημεν, ἀποτελεῖ τῆς προτάσεως τὴν συζυγίαν, καὶ τῆς ληφ-
 θέντων ἐν τῷ προβληθέντι ὅρων, παρίσσει τὴν συμάφειαν, ἢ διαίρεσιν.
 καὶ λέγεται οὗτος μέσος ὅρος, ὅτι μέσου χέσειν ἔχηκε πρὸς ἐκείνους. ἐ-
 κείνοι δὲ οἱ τοῦ προβλήματος ὅροι, ἄκρα ἤκουσαν ἐπὶ τοῦ συλλογισμοῦ
 σιμαπτόμενα διὰ τοῦ μέσου, ἢ διαιρούμενα. Γνωρίζεται δὲ ὁ μέσος ὁ-
 ρος ἐφ' ἑκάστης συζυγίας τῷ ἐν ἀμφοτέραις λαμβάνεσθαι ταῖς προτάσεσι,
 μὴ δὲ ἐν τῷ συμπεράσματι τίθεσθαι. τῆς δὲ λοιπῶν, ὁ μὲν μείζων λέ-
 γεται ὅρος, ὁ δὲ ἐλάττων. μείζων μὲν, ὁ ἐν τῷ συμπεράσματι κατηγο-
 ρούμενος, ταυτὸ δ' εἰπεῖν καὶ ἐν τῷ προβλήματι. τὸ γὰρ σιμαγόμενον
 αὐτὸ δῆπου ἐστὶ τὸ τὴν ἀρχὴν προβαλλόμενον, ἢτοι ἀμφισβητούμενον,
 τὸ δὲ ὑποκείμενον ἐν τῷ συμπεράσματι, ἐλάττων ἤκουσεν ὅρος, ἢ ἄ-
 κρον. Αἴτιον δὲ τῆς τοιαύτης προσήσεως, ὅτι τοῦ κατηγορουμένου ἰ-
 διον, τὸ ἐπιπλέον λέγεσθαι τοῦ ὑποκειμένου, καὶ ἐνίοτε ἀντισρέφει.
 διὸ καὶ μείζων ὅρος ἢ ἄκρον ὠνόμασαι. τοῦ δὲ ὑποκειμένου, τὸ ἐλάττων
 εἶναι, καὶ ἐλάττων διὰ τούτο εἰκότως ἤκουσεν ὅρος, ἢ ἄκρον. Ὀμοίως δὲ
 καὶ πρότασις, ἢ τὸν μέσον ὅρον ἔχουσα σιματαγμένον τῷ μείζονι ἄκρῳ,
 μείζων λέγεται, ἢ δὲ τῷ ἐλάττονι ἐλάττων. καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ πάσης συ-
 ζυγίας εἰς καινά.

Πόσα Σχήματα, καὶ ὅθεν ἡ διαφορὰ τούτων καὶ τάξις.

Ο Δὲ μέσος ὅρος, ὃς καὶ τὴν συλλογικὴν ἀπλῶς τῆς προτάσεων ἀπο-
τελεῖ συζυγίαν, αἰτιος γίνεται καὶ τῆς διαφορᾶς τῆς αὐτῆς, τῆς δε-
φορᾶς πρὸς τοὺς ὅρους κοινωρία. Ὄταν μὲν γὰρ τῶ μὲν κατηγορουμένῳ ἐν
αὐτῷ προβλήματι ὑπόκειται, τῶ δὲ ὑποκειμένῳ κατηγορεῖται, τὸ τελειώ-
τατον γίνεται τῆς συλλογισμῶν σχῆμα. οἷον ἐπὶ τοῦδε τοῦ προβλήματος,
εἰ ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν αἰσθητικὸν, ληφθεῖτω μέσος ὅρος, τὸ ζῶον, ὅπερ ὑ-
ποκείμενον μὲν τῶ αἰσθητικῷ, ὅπερ ἐστὶ τὸ μείζον ἄκρον, διὰ τὸ κατηγο-
ρεῖσθαι ἐν τῷ προβλήματι, ποιεῖ τὴν πρότασιν ταύτην, πᾶν ζῶον ἐστὶν
αἰσθητικὸν, ἥτις καὶ μείζων λέγεται, κατηγορούμενον δὲ τοῦ ἀνθρώπου,
ὅπερ ἢ τὸ ἐλάττω ἄκρον, ποιεῖ τὴν ἐλάττωσαν, οἷον πᾶς ἄνθρωπος
ζῶον, ἐξ ὧν συνάγεται τὸ μείζον ἄκρον κατὰ τοῦ ἐλάττωτος, οἷον πάντα
ἄνθρωπον εἶναι αἰσθητικὸν, ὅπερ ἢ τὸ ἀμφισβητούμενον. Ἡ τοιαύτη δὲ
τοῦ μέσου πρὸς τοὺς ἄκρους κοινωρία, καὶ πρῶτον καλεῖται σχῆμα διὰ
πολλὰ, καὶ ἐστὶ προφανὲς ἐν αὐτῷ τὸ ἀναγκαῖον τῆς συσχετικῆς καὶ δι' αὐ-
τοῦ τὰ λοιπὰ ἐμπεδοῦνται, καὶ ὅτι πρὸς γένεσιν ἀποδεικτικῆς ἐπιστήμης
τὰ μάλιστα σιωπελεῖ, καὶ ὅτι ἐν αὐτῷ πᾶν εἶδος συνάγεται προβλήμα-
τος, καθόλου, καὶ ἐπὶ μέρους, καταφατικά τε καὶ ἀποφατικά. καὶ τὰ
λοιπὰ δὲ δύο ἐξ αὐτοῦ τὴν γένεσιν ἔχει. τῆ γὰρ ἀντιστροφῆ τῆς μείζονος
ἐν τούτῳ προτάσεως, τὸ δεύτερον ἀποτελεῖται σχῆμα. ὡσαύτως αὖ ἡ ἐλάττωσαν
ἐν τούτῳ ἀντιστραφεῖσα ποιεῖ τὸ τρίτον. εἰκότως οὐκ καὶ πρῶτον κέκληται σχῆ-
μα διὰ πολλὰ, ἅτε δὴ ἀρχηγικόν, καὶ πάντῃ τέλειον ὄν. Ὄταν δὲ ὁ μέ-
σος ὅρος ἀμφοτέρων κατηγορεῖται τῆς ἐν τῷ προβλήματι ἄκρων, τὸ δέυτε-
ρον ἀποτελεῖται σχῆμα. οἷον ὁ λίθος κατ' οὐδενὸς ζώου, ὁ λίθος κατὰ
παντὸς σαπφείρου, τὸ ζῶον ἄρα κατ' οὐδενὸς σαπφείρου, καθ' ὧν ἀμφο-
τέρων κατηγορεῖται ὁ λίθος. Προηγείται δὲ τοῦ λοιποῦ τούτο, τὴν δέυτε-
ραν ἔχνηκός τάξιν, διὰ τὸ καθόλου συνάγεσθαι ἐν αὐτῷ προβλήματι, καὶ
περ ἀποφατικά πάντα. ἐν δὲ τῷ λοιπῷ μόνον τὰ ἐπὶ μέρους. οἰκεία δὲ
ἐπιστήμης τὰ καθόλου μάλλον, ἢ τὰ κατὰ μέρος.

Τὸ δὲ τρίτον ἀποτελεῖται σχῆμα, ὡς ἂν ὁ μέσος ὅρος ἀμφοτέροις ὑπό-
κεται τοῖς ἄκροις. οἷον πᾶς σοφὸς ἐστὶ ἀσκαδαῖος, πᾶς σοφὸς ἐστὶν ἄνθρω-
πος, ἄρα τίς ἄνθρωπος ἐστὶ ἀσκαδαῖος. μέσος δὲ ὅρος ἐνταῦθα τὸ, σοφός,
μείζων.

μείζον δὲ ἄκρον τὸ, ἀσυνδύως. καὶ ἔλαττον ὁ ἀνθρώπος, οἷς ἀμφοτέροις ὑπέκειται τὸ σοφός.

Ἀπορία.

ΠΑρά ταῦτα μεν οὐκ ἕτερον σχῆμα φεῖσθαι συλλογιστικὸν ἀδύνατον ἔδοξε τῷ τε Ἀριστοτέλει, καὶ τοῖς περὶ αὐτόν. ἀδύνατον γὰρ κατ' ἄλλω τινὰ χέσιν παρὰ τὰς εἰρημνάς ἐν τρισὶν ὅροις, τὸν μέσον ὅρον πρὸς τοὺς δύο συνηχθῆναι τοὺς ἄκρους. Θεόφραστος δὲ καὶ Εὐδήμος καὶ τινες ἑτέρας συζυγίας παρὰ τὰς ἐκτεθείσας τῷ Ἀριστοτέλει προσεδείκασαν τῷ πρώτῳ χήματι, περὶ ὧν ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα ἐροῦμεν. ἃς καὶ τέταρτον ἴσχυον χήμα τῶν νεωτέρων ᾠήθησαν τινες, ὡς πρὸς πατέρα τὴν δόξαν τὸν Γαλιλῶν ἀναφέροντες. Λόγῳ δὲ πρὸς ἐμπέδωσιν ταύτης χρῶνται τοιῶδες. εἰ γὰρ ἐστὶ κατ' ἄλλω τινὰ χέσιν πρὸς τὰς εἰρημνάς, τὸν μέσον πρὸς τοὺς ἄκρους συνηχθῆναι ὅρον, ἔσαι καὶ ἄλλο παρὰ τὰ εἰρημνά συλλογιστικὸν χήμα. ἀλλ' τὸ πρῶτον, ἄρα καὶ τὸ δεύτερον. Δείκνυται ἢ ἐλάττων. ἐστὶ γὰρ τὸν μέσον ὅρον, ἀντιστρόφως τῷ πρώτῳ χήματι, κατηγορεῖσθαι μεν τοῦ μείζονος ἄκρου, ὑποκεῖσθαι δὲ τῷ ἐλάττω, οἷον πᾶς ἀνθρώπος ἐστὶ ζῶον, πᾶς ζῶον ἐστὶν οὐσία, τίς ἄρα οὐσία ἐστὶν ἀνθρώπος. μείζον μεν γὰρ ἄκρον ὁ ἀνθρώπος, ὅτι ἐν τῷ συμπεράσματι τυγχάνει κατηγορούμενον, ἔλαττον δὲ ἡ οὐσία, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ ἐστὶν ὑποκείμενον. ὧν τοῦ μεν ἀνθρώπου κατηγορεῖται τὸ ζῶον, ὅπερ ἐστὶ μέσος ὅρος, τῆ δὲ οὐσίᾳ ὑπέκειται, ἔλαττον οὕτω ἄκρον.

Ἀπάντησις.

Εἔχει μεντοι ἀνελλιπῶς τὰ ἐκτεθέντα τῷ φιλοσόφῳ χήματα, ὡς καὶ τοῖς γνησίοις αὐτοῦ διασώτεις δοκεῖ. εἰ γὰρ τις ἐπισαίῃ τοῖς τῶν ἀντικειμένων λόγοις, οὐ τὴν διάφορον τοῦ μέσου πρὸς τοὺς ἄκρους χέσιν εἰρήσει ποιῆσαν τὴν ἐν τοῖς τοιούτοις συλλογισμοῖς διαφορὰν, ἀλλὰ τὴν μετὰ τάξιν τῶν προτάσεων, καὶ τὴν ἀντετραμμένω του συμπεράσματος συναγωγῆ, τὸ ἐλάττον ἄκρον τοῦ μείζονος κατηγοροῦσαν. τὰ γὰρ λοιπὰ εἰ αὐτοὶ εἰσὶ τοῖς ἐν τῷ πρώτῳ χήματι συλλογισμοῖς.

Τίνα εἰσὶ τὰ κοινῶς ἐπόμενα τοῖς τρισὶ Σχήμασι.

Καθόλου δὲ ἐπὶ τῶν τριῶν σχημάτων παρατηρήτων, εἰ μέλλει ὑγιῶς ἔξειν ὁ συλλογισμὸς, μήτε ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις ἀποφατικὰς εἶναι, μήτε ἀμφοτέρας μερικὰς, ἢ γουὺ ἀπροσδιορίζουσας. καὶ ὅτι τὸ συμπέρασμα ἐπὶ πάντων τῆ χειρόνι τῶν προτάσεων ἐπιτεταί, κατὰ τὸ ποσὸν, καὶ ποιόν, πλὴν τῶν ἐκθετικῶν λεγομένων συλλογισμῶν. οἷον τοῦ Πλάτωνος ἐστὶ τὸ βιβλίον τοῦτο, Πλάτων ἢ σοφός, τὸ βιβλίον ἄρα ἐστὶν αἰδρὸς σοφοῦ.

Ἰδία τοῦ πρώτου Σχήματος.

Ἰδία δὲ ἐπὶ τοῦ πρώτου σχήματος παρατηρήτεια, τὸ τὴν μείζονα αἰεὶ καθόλου εἶναι, τὴν δὲ ἐλάττονα αἰεὶ καταφατικῶν, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀδιαφόρως ἔχον κατὰ ποσότητα, καὶ ποιότητα. συλλάγεται γὰρ ὡς εἴρηκεν ἐπ' αὐτοῦ παῦν εἶδος προβλήματος.

Ἰδία τοῦ δαυτέρου Σχήματος.

Ἰδία δὲ τῶν δαυτέρου σχήματος, τὸ τὴν μείζονα αἰεὶ καθόλου εἶναι, τὴν δὲ ἐλάττονα ἀδιαφόρως ἔχουσαν κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα, ἀόμοιον μόντοι αἰεὶ καὶ ποιότητα τῆ μείζονι, καὶ τὸ συμπέρασμα αἰεὶ ἀποφατικόν.

Ἰδία τοῦ τρίτου Σχήματος.

Ἰδία τοῦ τρίτου σχήματος, τὸ τὴν ἐλάττω αἰεὶ καταφατικῶν εἶναι, τὴν δὲ μείζω ἀδιαφόρως ἔχουσαν κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα. Ἐ τὸ συμπέρασμα αἰεὶ μὲν ἐπὶ μέρους, ἀδιαφορον δὲ καὶ ποιότητα.

Τέτων οὖν ἐπὶ τοσοῦτον διωρισμένων, ἐφεξῆς σκεπτέον περὶ τῶν συλλογιστικῶν φόπων, ὅποσοι καὶ τίνες εἰσὶν ἐφ' ἐκάστου σχήματος.

Τετάρτων τοιγαροῦν ἐσὼν τῶν ἐξ ὧν οἱ συλλογισμοὶ προτάσεων, τῆς καθόλου δηλαδὴ καταφατικῆς, καὶ ἀποφατικῆς, καὶ μερικῆς καταφατικῆς, καὶ ἀποφατικῆς, (αἱ γὰρ ἀπροσδιορίσεις, ὡς ἴσα διωάμεναι ταῖς ἐπὶ μέρους παρατητεται.) τέσσαρα καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλα συμπλακῶν ἐκάστη

ποικί-

ποικιλομενῆ, ἐξκαίδεκα διαφοραὶ ἀναφαίνονται. τῆς γὰρ μείζονος ληφ-
 θείσης φέρε εἶπεν καθόλου καταφατικῆς, ἢ ἐλάττων, ἢ καθόλου κα-
 ταφατικῆ ἔσαι, ἢ καθόλου ἀποφατικῆ, ἢ μερικὴ καταφακὴ ἢ μερι-
 κὴ ἀποφατικὴ. Ὡσαύτως αὖ τῆς μείζονος ἔσης καθόλου ἀποφατικῆς,
 τετραχῶς ἢ ἐλάττων ποικίλεται τὸν εἰρημένον τρόπον. καὶ οὕτω τετραχῶς
 μετὰ τῆς μείζονος μεταπιπτούσης, πρῶταχῶς δὲ καὶ τῆς ἐλάττονος ἐφ' ἑ-
 κάστης μεταβολῆς ποικιλομενῆς, ἐξκαίδεκα αἱ πᾶσαι τῶν προτάσεων ἀ-
 ναφαίνονται συζυγίαι ἐφ' ἑκάστου γήματος. ἃς ἐκθετεῖον ἐφεξῆς ἐπὶ ἑκα-
 τέρου γήματος, εἰς ἑνωτέρων κατάληψιν. Κείθωσαν δὲ ἐπ' αὐτῆ ἀπὸ προ-
 τάσεων τὰ στοιχεῖα. τὸ μὲν ᾱ τὴν καθόλου καταφατικὴν σημαῖνον πρό-
 τασιν. τὸ δὲ ε̄ τὴν καθόλου ἀποφατικὴν. τὸ δὲ ῑ τὴν ἐπὶ μέρος κατα-
 φατικὴν. τὸ δὲ ο̄ τὴν ἐπὶ μέρος ἀποφατικὴν, εὐ μὲν πᾶσαι εἰσὶ συλ-
 λογισικαί, ἀλλ' ὅσαι (1) παρὰ τὸ ταυτὸν τοῦ γήματος, καὶ τὴν τοιαύ-
 τὴν τῶν προτάσεων συμπλοκὴν, (2) ὅμοιον αἰεὶ καὶ ταυτὸν ἔχουσι τὸ
 συναγόμενον. τοιαῦται δὲ εἰσὶν ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου γήματος τέτταρες.
 ἡ πρώτη ἐκ δύο καταφατικῶν καθόλου προτάσεων, καθόλου καταφατι-
 κὸν συναγούσα τὸ συμπέρασμα. οἷον.

Τὸ ἔμφυχον κατὰ παντός ζώου,	Πᾶν ζῶον ἔμφυχον,
Τὸ ζῶον κατὰ παντός αἰῶς,	Πᾶς αἰὼς ζῶον,
Καὶ τὸ ἔμφυχον ἄρα καὶ παντός αἰῶς.	Ἄρα πᾶς αἰὼς ἔμφυχος.
Καὶ ἡ τρίτη ἐκ μείζονος καθόλου καταφατικῆς, καὶ τῆς ἐλάττονος μερι- κῆς καταφατικῆς, ὅμοιον τῇ ἐλάττονι ἔχουσα τὸ συναγόμενον, οἷον.	
Τὸ γελασικὸν κατὰ παντός αἰῶς,	Πᾶς αἰὼς γελασικός,
Ὁ αἰὼς κατὰ τινός ζώου,	Τὸ ζῶον αἰὼς.
Καὶ τὸ γελασικὸν ἄρα κατὰ τινός ζώου.	Ἄρα τὸ ζῶον γελασικόν.
Καὶ ἡ πέμπτη ἐκ μείζονος καθόλου ἀποφατικῆς, καὶ τῆς ἐλάττονος κα- θόλου καταφατικῆς, καθόλου ἀποφατικὸν ἔχουσα τὸ συναγόμενον, οἷον.	
Ὁ λίθος κατ' οὐδενός ζώου,	Οὐδὲν ζῶον λίθος,
Τὸ ζῶον κατὰ παντός αἰῶς,	Πᾶς αἰὼς ζῶον,
Ὁ λίθος ἄρα κατ' οὐδενός αἰῶς.	Ἄρα οὐδεὶς αἰὼς λίθος.
Καὶ ἡ ἑξῆς ἐκ μείζονος καθόλου ἀποφατικῆς, τῆς δὲ ἐλάττονος μερι- κῆς καταφατικῆς, μερικὸν ἀποφατικὸν συναγούσα τὸ συμπέρασμα, οἷον.	
Τὸ λογικὸν κατ' οὐδενός ὄρνιθος,	Οὐδεὶς ὄρνις λογικόν,
Ὁ ὄρνις κατὰ τινός δίποδος,	Τὸ δίπου ὄρνις,
Τὸ λογικὸν ἄρα καὶ κατὰ παντός δίποδος.	Ἄρα καὶ πᾶν δίπουν ἐστὶ λογικόν.

Αὐται.

(1) Αἰετὶ διὰ. (2) Ταυτέστι κατὰ τοῦ γήματος καὶ τοῦ αἰῶς αὐτοῦ γήματος.

Αὗται μὲν οὐκ συλλογιστικαὶ ἐπὶ τοῦ πρώτου.

Ομοίως αἱ τῆ δεύτερα συλλογιστικαὶ τέσσαρες, ἡ δὲ δεύτερα ἐκ μείζονος καθόλου καταφατικῆς, τῆς δὲ ἐλάττονος καθόλου ἀποφατικῆς, καθόλου ἀποφατικὸν συνάγουσα τὸ συμπέρασμα. οἶον.

Τὸ ζῶον κατὰ παντὸς αἰοῦ,

Πᾶς αἰὸς ζῶον,

Τὸ ζῶον κατ' οὐδενὸς λίθου,

Οὐδεὶς λίθος ζῶον,

Καὶ ὁ αἰὸς ἄρα κατ' οὐδενὸς λίθου,

Ἄρα οὐδεὶς λίθος αἰὸς,

Καὶ ἡ πέμπτη, ἐκ μείζονος καθόλου καταφατικῆς, τῆς δὲ ἐλάττονος μεικτῆς ἀποφατικῆς, μεικτὸν ἀποφατικὸν συνάγουσα τὸ συμπέρασμα. οἶον.

Τὸ λογικὸν κατὰ παντὸς αἰῶ,

Πᾶς αἰὸς λογικόν,

Τὸ λογικὸν οὐ κατὰ παντὸς ζώου,

Θὺ παῦ ζῶον λογικόν,

Καὶ ὁ αἰὸς οὐ κατὰ παντὸς ζώου.

Ἄρ' οὐ παῦ ζῶον αἰὸς.

Καὶ ἡ πέμπτη ἐκ μείζονος καθόλου ἀποφατικῆς, καὶ τῆς ἐλάττονος καθόλου καταφατικῆς, καθόλου ἀποφατικὸν ἔχουσα τὸ συναγόμενον. οἶον.

Τὸ γελασικὸν κατ' οὐδενὸς φυτοῦ,

Οὐδὲν φυτόν γελασικόν,

Τὸ γελασικὸν κατὰ παντὸς αἰοῦ,

Πᾶς αἰὸς γελασικός,

Τὸ φυτόν ἄρα κατ' οὐδενὸς αἰοῦ.

Ἄρα οὐδεὶς αἰὸς φυτόν.

Ἦτε ἑβδόμη ἐκ μείζονος καθόλου ἀποφατικῆς, τῆς δὲ ἐλάττονος μεικτῆς καταφατικῆς, μεικτὸν ἀποφατικὸν συνάγουσα τὸ συμπέρασμα. οἶον.

Ὁ ὄρνις κατ' οὐδενὸς γελασικοῦ,

Οὐδὲν γελασικὸν ὄρνις,

Ὁ ὄρνις κατὰ τινος δίποδος,

Τὶ δίποδος ὄρνις,

Τὸ γελασικὸν ἄρα οὐ κατὰ τινος δίποδος.

Ἄρα οὐ παῦ δίποδος γελασικόν.

Τοῦ τρίτου γήματος συλλογιστικαὶ συζυγίαι.

Τοῦ δὲ τρίτου γήματος ἕξ εἰσὶ συλλογιστικαὶ συζυγίαι, ἡ πρώτη ἐξ ἀμφοτέρων καταφατικῶν, μεικτὸν καταφατικὸν συνάγουσα τὸ συμπέρασμα. οἶον.

Τὸ γελασικὸν κατὰ παντὸς αἰοῦ,

Πᾶς αἰὸς γελασικός,

Τὸ ζῶον κατὰ παντὸς ἀνθρώπου,

Πᾶς αἰὸς ζῶον,

Τὸ γελασικὸν ἄρα κατὰ τινος ζώου.

Ἄρα τὸ ζῶον γελασικόν.

CCC

Καὶ

Καὶ ἡ τρίτη ἐκ μείζονος καθόλου καταφατικῆς, τῆς δὲ ἐλάττονος μερικῆς καταφατικῆς, μερικὸν καταφατικόν, ἴχουσα τὸ σωματόμορον, οἷον

Τὸ αἰσθητικὸν κατὰ παντὸς ζώου, Πᾶν ζῶον αἰσθητικόν,

Τὸ γελασικὸν κατὰ τινος ζώου, Τὶ ζῶον γελασικόν,

Τὸ αἰσθητικὸν ἄρα κατὰ τινος γελασικῆ. Ἄρα τὶ γελασικὸν αἰσθητικόν.

Ἡ πέμπτη ἐκ μείζονος καθόλου ἀποφατικῆς, τῆς δὲ ἐλάττονος καθόλου καταφατικῆς, μερικὸν ἀποφατικὸν σωματόμορον, οἷον.

Οὐδείς ἀνὸς σάπφειρος, Οὐδείς ἀνὸς σάπφειρος,

Τὸ γελασικὸν κατὰ παντὸς ἀνῶ, Πᾶς ἀνὸς γελασικός,

Οὐδείς ἀνὸς σάπφειρος ἄρα ἐκ τῆς παντὸς γελασικῆ. Ἄρα ἐπὶ πάντων γελασ. σάπφειρος.

Ἡ ἕβδομη ἐκ μείζονος καθόλου ἀποφατικῆς, τῆς δὲ ἐλάττονος μερικῆς καταφατικῆς, μερικὸν σωματόμορον ἀποφατικὸν τὸ συμπέρασμα, οἷον.

Τὸ λευκὸν κατ' οὐδενὸς αἰθίοπος, Οὐδείς αἰθίοψ λευκός,

Τὸ γραμματικὸν κατὰ τινος αἰθίοπος, Τίς αἰθίοψ γραμματικός,

Τὸ λευκὸν ἄρα ἐκ τῆς παντὸς γραμματικῆ. Ἄρα ἐπὶ πάντων γραμματ. λευκόν.

Ἡ ὅγδομη ἐκ μείζονος μερικῆς καταφατικῆς, τῆς δὲ ἐλάττονος καθόλου καταφατικῆς, μερικὸν σωματόμορον καταφατικὸν τὸ συμπέρασμα, οἷον.

Τὸ σοφὸν κατὰ τινος ἀνῶ, Τίς ἀνὸς σοφός,

Τὸ γελασικὸν κατὰ παντὸς ἀνῶ, Πᾶς ἀνὸς γελασικός,

Τὸ σοφὸν ἄρα κατὰ τινος γελασικοῦ. Ἄρα τὶ γελασικὸν σοφόν.

Καὶ ἡ δεκάτη τρίτη ἐκ μείζονος μερικῆς ἀποφατικῆς, τῆς δὲ ἐλάττονος καθόλου καταφατικῆς, μερικὸν ἀποφατικὸν σωματόμορον, οἷον.

Τὸ γραμματικὸν ἐ κατὰ παντὸς ἀνῶ, Οὐ πᾶς ἀνὸς γραμματικός,

Τὸ γελασικὸν κατὰ παντὸς ἀνῶ, Πᾶς ἀνὸς γελασικός,

Τὸ γραμματικὸν ἄρα ἐκ τῆς παντὸς γελασ. Ἄρα ἐπὶ πάντων γελασικὸν γραμμ.

Τοσαῦται μὲν ἐπὶ τῶν τελῶν γημάτων συλλογιστικαὶ συζυγίαι, αἱ δὲ παρὰ ταύτας ἀσυλλόγιστοί εἰσιν, ἐ κατὰ φύσιν σωματομόρων τῶν ἄκρων.

Διάφορον γὰρ αὐταῖς γίνεται τὸ σωματόμορον, συμμεταπίπτου τῆ τῆς ὑλης διαφορῆ. οἷον ἐπὶ τοῦ πρώτου γήματος, ὧν ἡ ἐλάττων ἐστὶν ἀποφατικῆ.

ποτὲ μὲν καταφατικὸν σωματόμορον, ὡς ἡ δεύτερα, ποτὲ δὲ ἀποφατικόν, ὡς ἐπὶ τῆς αὐτῆς, οἷον.

Πᾶς ἀνὸς ζῶον,

Πᾶς ἀνὸς ζῶον,

Οὐδείς λίθος ἀνὸς,

Οὐδείς ἵππος ἀνὸς.

Ἄρα οὐδείς λίθος ζῶον.

Ἄρα πᾶς ἵππος ζῶον.

Τοιαῦται δὲ εἰσὶν ἢ τε δεύτερα, τετάρτη, ε' ἢ ε' ιβ' ιδ' ις'. Ἀδόκιμοι δὲ,

δὲ, καὶ ἂν ἢ μείζων ἐστὶ μερικὴ, ἀποφατικὸν ὁμοίως καὶ καταφατικὸν
συνάγουσαι κατὰ τὴν τῆς ὕλης διαφοράν, οἷον.

Τίς ἵππος ἐστὶ λευκός,
Οὐδεὶς Κύκνος ἐστὶν ἵππος,
Ἄρα πᾶς Κύκνος ἐστὶ λευκός.

Καὶ ἀποφατικὸν, οἷον.

Τίς ἵππος ἐστὶ λευκός,
Οὐδεὶς Κόραξ ἐστὶν ἵππος.
Ἄρα οὐδεὶς Κόραξ ἐστὶ λευκός.

Τοιαῦται εἰσὶν αἱ μετὰ τὴν ὀγδόην πᾶσαι. εἰ δὲ λόγῳ μετὰ τοῦ Φι-
λοσόφου εἰπεῖν, ὅσαι μετὰ τῆς λοιπῶν ὁμοιογήμονες εἰσὶ συζυγίαι, ἐς τὸ
παιτελεῖς τυγχάνουσιν ἀσυλλόγιστοι, καὶ ἀδόκιμοι. Καλεῖ δὲ ὁμοιογήμο-
νας, ἐπὶ μετὰ τοῦ πρώτου γήματος, ὅσαι ἀμφότεραι μερικαὶ καταφατικαί,
ἢ ἀποφατικαί, καὶ ὅσαι ἀποφατικαὶ ἀμφότεραι καθόλου. ἐπὶ δὲ τῷ β. γή-
ματος, ὅσαι ἀμφότεραι, ἢ ἐπὶ μέρους εἰσὶν, ἢ καταφατικαί, ἢ ἀποφα-
τικαὶ ἀμφότεραι, ἅντε καθόλου ὄσιν, ἅντε ἐπὶ μέρους. Ἀνομοιογήμο-
νας δὲ καλεῖ, ὅσαι κατὰ τὸ ποιοῦν διαφαίρουσαι, τὴν ἀποφατικὴν πρό-
τασιν καθόλου ἔχουσαι. τοιαῦται δὲ εἰσὶν ἐπὶ μετὰ τοῦ πρώτου γήματος,
ἢ δωτέρα καὶ ἰ, αἱ αὐταὶ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ τρίτου γήματος. ἐπὶ δὲ τοῦ δω-
τέρου ἢ δεκάτη μόνον. τὴν γὰρ δωτέραν καταλήλως ἐθέμεθα συλλογι-
σικῶς. Αὐταὶ οὐκ αἱ ἀνομοιογήμονες, συλλογιστικαὶ γίνονται ἀκατάλ-
ληλοι, τὸ ἔλαττον ἄκρον κατὰ τοῦ μείζονος συνάγουσαι, οἷον ἐπὶ τοῦ
πρώτου γήματος, ἢ δωτέρα.

Πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον,
Οὐδὲν ἄλογον ἐστὶν ἄνθρωπος,
Ἄρα τὸ ζῶον οὐκ ἐστὶν ἄλογον.

Καὶ ἢ ἰ ἐκ μείζονος μερικῆς καταφατικῆς, τῆς δὲ ἐλάττονος καθόλου
ἀποφατικῆς, μερικὸν ἀποφατικὸν συνάγουσα, οἷον.

Τίς ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός,
Οὐδεὶς λίθος ἐστὶν ἄνθρωπος,
Ἄρα τὸ λευκὸν οὐκ ἐστὶ λίθος.

Τρεῖς δὲ ἑτέρας ἐκτίθησιν ὁ Θεόφραστος ἐπὶ τοῦ πρώτου σχήματος.
διαφέρει οὐδὲν τῆς πρώτης καὶ τρίτης, καὶ πέμπτης, πλὴν ὅσον ἀν-
τετραμμεύως συνάγουσαι τὸ ἔλαττον ἄκρον κατὰ τοῦ μείζονος, οἷον ἐπὶ
τῆς πρώτης.

Τὸ ἐμφυχον κατὰ παντὸς ζώου.

Τὸ ζῶον κατὰ παντὸς αἰοῦ,
 Καὶ ὁ αἰὼς ἄρα κατὰ τινος ἐμφύχου.
 Ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τῆς τρίτης καὶ πέμπτης συζυγίας. ἐπὶ μὲν τῆς τρί-
 τῆς, οἶον.

Τὸ δίπαιον κατὰ παντὸς γεωμέτρου,
 Τὸ γεωμετρικὸν κατὰ τινος αἰοῦ,
 Ἄρα καὶ ὁ αἰὼς κατὰ τινος δίπαιου.
 Ἐπὶ δὲ τῆς πέμπτης, οἶον.

Τὸ γραμματικὸν κατ' αἰδουὸς ὄρνιθος,
 Ὁ ὄρνις κατὰ παντὸς κόρακος,
 Καὶ ὁ κόραξ κατ' αἰδουὸς γραμματικοῦ.
 Τοῦ δευτέρου σχήματος ἢ δεκάτου, οἶον.

Τὸ ζῶον ἐστὶ λούκον,
 Οὐδεὶς κόραξ ἐστὶ λούκος,
 Ἄρα τὸ ζῶον οὐκ ἐστὶ κόραξ.
 Ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου σχήματος, ἢ μὲν δευτέρου, αἶον.

Πᾶς αἰὼς ἐστὶ δίπαιον,
 Οὐδεὶς αἰὼς ἐστὶν ὄρνις,
 Ἄρα τὸ δίπαιον οὐκ ἐστὶν ὄρνις.
 Ἡ δὲ δεκάτη, οἶον.

Τὸς αἰὼς ἐστὶ λούκος,
 Οὐδεὶς αἰὼς ἐστὶ λίθος,
 Ἄρα τὸ λούκον οὐκ ἐστὶ λίθος.

Τοσαῦται μὲν καὶ αἱ ἀκαταλλήλως συλλογιστικαὶ συζυγίαι ἐπὶ τῶν τριῶν
 σχημάτων.

Λέξεις συμβολικαὶ φερόμεναι παρὰ τῷ φιλοσόφῳ ἐνταῦθα.

Τοῦ α'. σχήματος. Γράμματα. Ἐγραφε. Γραφίδι. Τεχνικός.
 Τοῦ β'. σχήματος. Ἐγραφε. Κάτεχε. Μίγειον. Ἀχολον.
 Τοῦ γ'. σχήματος. Ἄπασι. Σθουαρός. Ἰσάκις. Δασίδι.
 Ὀμαλός. Φίεισος.

Περὶ τῶν φωνῶν, δι' ὧν αἱ συζυγίαι δηλοῦνται τῶν
 συλλογισμῶν ἐφ' ἑκάστου σχήματος.

Δηλοῦνται τοιγαροῦν αἱ τέσσαρες κατάλληλοι συλλογιστικαὶ συζυ-
 γίαι τοῦ πρώτου σχήματος διὰ τῆς ποιῶνδε φωνῶν, Γράμματα,
 Σαίιδι, Θίασι, Τεχνικός. αἱ δὲ ἀκαταλλήλως συλλογιστικαὶ πρῶτε ἐπὶ
 τῇ αὐτῇ σχήματος διὰ τύπων. Γράφαλιη, Τάσσομο, Σάβιτιν, Θίαζο,
 Τίσομο.

Αἱ δὲ τοῦ δεύτερου συλλογιστικαὶ κατάλληλως τέσσαρες συζυγίαι, δη-
 λοῦνται διὰ τύπων. Θίμβουιν, Γράφοδο, Θίναζε, Τείιο. Ἀκατάλ-
 ληλος δὲ ἐκ' αὐτοῦ ἐστὶ μία δηλουμένη, διὰ τῆς φωνῆς ταύτης, Τίσομο.

Ἐπὶ τοῦ τρίτου, ἕξ εἰσὶν αἱ συλλογιστικαὶ συζυγίαι. διὰ τῆς ἐφε-
 ξῆς δηλούμεναι φωνῶν. Σάβασι, Σάεινι, Τίπασο, Τέρινδο, Σπινδα-
 μίν, Γοργάδο.

Ἀκαταλλήλως δὲ συλλογιστικαὶ ἐπ' αὐτῷ δύο, δηλούμεναι διὰ τῆς φω-
 νῶν τύπων, Τάσομο, Τίσομο.

Ἐκάστη δὲ συζυγία ἐν ἑκάστῳ Σχήματι καλεῖται ὑπὸ τῆς προκειμένης
 αὐτῇ λέξεως, ἢ μὲν Γράμματα δηλαδὴ, ἢ δὲ Σαίιδι, ἢ ἐφεξῆς ὁμοίως.
 δευτερεύουσαν δὲ ἐφεξῆς ἐπὶ δευτερεύοντος, εἰς ῥηοτίαν κατάληψιν.

Α'. Σχήματος.

Καπίλληλοι.			Α'κα- πίλλη- λοι.
1	α	Γράμ- ματι.	Γρά- φαλη.
2	α		Τάση- μο.
3	α	Σαί- δι.	Σάβι- τη.
4	α		
5	α	Θία- σι.	Θία- ζο.
6	ε		
7	ε	Τεχνι- κός.	
8	ο		
9	α		
10	ε		Τίση- μο.
11	ι		
12	ο		
13	α		
14	ο		
15	ο		
16	ο		

Β'. Σχήματος.

Καπίλληλοι.			Α'κα- πίλλη- λοι.
1	α		
2	α	Θάμ- βου.	
3	α		
4	α	Γρά- φο.	
5	α	Θία- ζε.	
6	ε		
7	ε	Τί- ση.	
8	ο		
9	α		
10	ε		Τίση- μο.
11	ι		
12	ο		
13	ο		
14	ο		
15	ο		
16	ο		

Γ'. Σχήματος.

Καπίλληλοι.			Α'κα- πίλλη- λοι.
1	α	Σάβα- σι.	
2	α		Τάση- μο.
3	α	Σαί- τι.	
4	α		
5	α	Τίση- σο.	
6	ε		
7	ε	Τίση- σο.	
8	ο		
9	α	Σπι- θαμί.	
10	ε		Τίση- μο.
11	ι		
12	ο		
13	α	Γορ- γάδο.	
14	ο		
15	ο		
16	ο		

Παρα-

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006